

Pri razsoji o uboštvu sorodnikov merodajen je po analogiji § 545. obč. drž. zak. čas, kedaj pripade dedščina, in zatorej je v čislih imeti samo to, ali so sorodniki tedaj, kadar umrje zapustnik, resnično ubogi.

Kakor je iz predloženih dokazov razvidno, živel je Fran D. tedaj, kadar mu je umrl strijc župnik K., v največem siromaštvu, in torej sme po vsej pravici zahtevati, da mu oblastvo izroči tretjino ubogim pripadajoče zapuščine. Tega ni mogla okoliščina, da mu je pripadla znatna vsota iz strijčeve zapuščine, in da so mu uže poprej izplačali, prav nič izpremeniti, ker po zakonitih določilih ne zavisi pravica do ubogim pripadajoče tretjine od tega, kolika da je sorodnikom pripadajoča tretjina.

Rr.

Književna poročila.

— *Obšti imovinski zakonik za knjaževinu Crnu Goru.* Na Cetinju u državnoj štampariji 1888.

Pred nekoliko dnevi smo dobili tudi mi lično knjigo s tem naslovom, — Bogišićevo delo, o katerem smo že čuli toliko slave. Razpravlja se sedaj o njem po raznih pravniških društvih in akademijah, širi se pravniško zanimanje zanj od naroda do naroda. „Slov. Pravnik“ naj za danes priobči, kako o črnogorskem zakoniku in kodifikatorji Bogišići sodijo v Berlinu. „*Journal de St. Petersbourg*“ z dne 9. (21.) februvarija t. l. namreč piše: V seji pravniškega društva berlinskega dne 9. februvarija t. l. je po predavanji dra. Fuchsa o projektu državljanskega zakonika nemškega dr. Dickel zanimivo govoril o novem državljanskem zakoniku črnogorskem. Mi mislimo, da je dolžnost naša povedati, kako se je v tej seji presojevala ta stvar, in sicer po poročilu, katero so objavili nemški listi. Črna gora je imela dosedaj, rekel je dr. Dickel, le jako majhno število pisanih zakonov. Običaj je bil jedini vir državljanskemu pravu. Za sestavo „imovinskega zakonika“, kateri je stopil v moč dne 1. julija 1888, bil je ruski car leta 1873. na željo kneza črnogorskega izbral zvedenega specialista, imajočega vsa svojstva, ki so potrebna, da se dobro dovrši ta naloga. Ta je bil pravi državni svetnik dr. V. Bogišić, profesor na vseučilišči v Odesi. Gospod Bogišić, po svojem rojstvu Dalmatincec, učil se je pravu in jezikoslovju na Dunaji, v Monakovem, v Berlinu in Prizu. Izprva je stopil v službo v svoji rojstni deželi, objavil važna dela o običajnem pravu Slovanov, izmed katerih moramo sosebno omeniti bogate zbirke pravnih običajev južnih Slovanov, ki je izšla 1874. leta. Po istih načelih kakor Jakob Grimm utrl si je nova pota v svoji stroki. Zavrgel je najprvo velike zmote, ki so vladale v zakonodavstvu Jugoslovanov. To ni bilo lahko. Zakonik, ki ga mu je bilo izdelati, bil je namenjen narodu, kateri ni še bil vaju pisanemu pravu, sodnikom, ki nimajo

še specialnih študij, deželi z nekako posebnimi razmerami. Jezik, v katerem je bilo pisati zakonik, narečuje je srbsko, kateremu še jako primankuje stalnih tehničnih terminov za pravoznanstvo. Gospod Bogišić si je moral prizadevati, da primerno kodifikuje običajno pravo dežele, in posebno pa še, da se izogne dualizmu med znanostnim in narodovim pravom, kateri se tako rad pojavlja skoro po vseh deželah s staro kulturo. Iz tega se jasno vidi, zakaj si je moral gospod Bogišić izbrati kodifikacijsko sistemo, katero je Danz leta 1861. imenoval „inkorporacijo“. Sicer je pa Danz sam smatral inkorporacijo za neizvédno, in torej je še le Bogišić dokazal, da se inkorporacija dá tudi uresničiti. Da je proučil pri prvem viru prav točno posebne pravniške oblike Črne gore, prebil je kodifikator vse leto v Črni gori sami. Da utrdi rezultate preiskav svojih, objavil je gospod Bogišić več specialnih študij, izmed katerih naj omenimo studije o tehniških terminih v zakonodavstvu, o pravni organizaciji srbsko-hrvatske zadruga in naposled pregled metode in načel, po katerih se je ravnal pri delu svojem. Zakonik črnogorski ima v sebi samo „imovinsko pravo“. Izločeno je rodbinsko pravo (*externa*, segajoča v „imovinsko pravo“, so pa vzprejeta), ker rodbinsko pravo, kakor mislijo tudi nekateri sloveči nemški juristi, med drugimi tudi profesor Sohm, nima značaja kot državljansko pravo, takšen značaj ima samo „imovinsko pravo.“ Ravno tako je izločeno dedno pravo, ker kodifikator misli — in ž njim vred tudi razni nemški slavni juristi kakor profesor Brunner —, da je dedno pravo sestavni del rodbinskega prava. Rodbinsko pravo se je pa izločilo tudi zatagadelj, ker za deželo, ki dosedaj ni imela pisanih zakonov, ni še prišel čas za kodifikacijo rodbinskega prava. Japonci so se postavili na isto stališče, ker so se bili poprej posvetovali z gospodom Bogišićem leta 1878; čeprav so bili navdušeni za kodifikacijo, izločili so rodbinsko pravo iz svojega zakonika, seveda le za sedaj. Črnogorski zakonik, namenjen sodnikom, ki se niso učili prava po vseučiliščih, moral je imeti do neke stopinje didaktičen značaj. Če je glavni urednik kodifikacije pruskega „Landrecht“ mislil, „da je želeli, naj se delajo zakoni tako, da bodo razumevni tudi nešpecialistom,“ oziral se je g. Bogišić na to mnenje kot neogibno potrebno za delo svoje. Da doseže ta namen svoj, prizadeval si je biti jasen, kolikor je moč. Zaradi tega je dodal zakoniku še oddelek didaktični, v katerem pojasnjuje in popolnjuje prejšnje oddelke. V vsem delu si je avtor prizadeval, da je, razlagajoč gradivo, prehajal od konkretnega do abstraktnega, od znanega do neznanega. Sistema zakonika, osnovana po teh načelih, popolnoma je nova. Jedna največih zaslug kodifikatorjevih, pravi dr. Dickel, je pač obrazovanje tehničnih terminov, ki se opira na jezik, katerega govori narod, in si jih bode torej narod lahko prisvojil. Kar se tiče jezika, trdi nek inozemski kritik, da bode črnogorski zakonik še dolgo vzgled v zakonodavstvu Jugoslovanov. Zakonik ima 1031 članov in obsega v prvem oddelku občne določbe, v drugem lastninstvo in druge realne pravice, v tretjem kupne in druge poglavitne vrste pogodbe, četrti oddelek obsega nauk o pogodbah v občeh in druge početke obvezanosti; peti del piše o človeku in drugih subjektih prava; šesti oddelek pa pojasnjuje, opredeljuje in dopolnjuje vse delo. Ko je završil dr. Dickel razlaganje svoje, konstatoval je predsednik pravniškega društva berlinskega, da črnogorski zakonik more v marsičem služiti Nemcem v vzgled.

— *Quelques mots sur les principes et la méthode suivis dans la codification du droit civil au Monténégro.* Letre a un ami. Par V. Bogišić. Extrait du *Bulletin de la Société de Legislation comparée.* Paris 1888.

Prof. Bogišić je 1885. 1. septembra meseca jednemu svojih prijateljev napisal pismo, v katerem razklada načela in metodo, sprejeto za izdelovanje črnogorskega zakonika. To pismo je bilo tudi tiskano v Parizu 1886. 1., toda ni ga bilo v prodaji. Ko pa je zakonik vlni 1. julija stopil v moč, priobčil je *Bulletin* v naslovu imenovanega društva, kateremu je prof. Bogišić jeden izmed najstarih vnanjih članov, rečeno, seveda znatno predelano pismo, češ da je pismo sedaj posebno zanimivo in važno. To je tudi v istini! Kdor hoče proučiti črnogorski zakonik, jasno mu je vse še le tedaj, kadar si je v svésti posebnosti Črne gore, položajev, običajev in gospodarskih razmer črnogorske zemlje. S kratkimi potezami je vse to narisano v rečenem pismu, kajti temeljitješe in obširnejše govori o tem, kakor tudi o načelnih in vodilnih mislih kadifikacije, Bogišićeva „razprava o načelima i o metodi“, katera pa je še v rokopisu. Za sedaj pa ima veliko vrednost že napominana knjižica.

— *Povodom crnogorskoga gradjanskog zakonika nekoliko riječi o načelina i metodu usvojenim pri izradi.* Pismo jednome prijatelju od V. Bogošića. Preveo s francuskoga jesika J. Dučić, arhimandrit. U Beogradu. 1888.

To je srbski prevod pred tem omenjene knjižice in poseben prenatiz iz „*Branica*“, glasila „Udruženju javnih pravozastupnika u Srbiji“.

— *Handbuch für den Manipulations-Concepts- und Administrations-Dienst bei den k. k. Bezirksgerichten.* Von Dr. Ph. Müller. Zweite vermehrte, ergänzte Auflage. Wien 1889. Manz'sche Buchhandlung I, Kohlmarkt 7. —

Vsebina te 359 strani obsežne knjige je naslednja: Predgovor. A. Vložni zapisnik. B. Registratura. C. Ekspedit. D. Dostavljanje pristojbinam podvrženih aktov c. kr. davčnemu uradu. E. Depozitna in sirotinska blagajnica. F. Vročbarine, hodarina, potrošnina, dijeta in vozarina. G. Rešitev uradnih stvari. H. Pravni spori. I. Zapuščine. K. Varuštva in skrbništva. L. Eksekucije. M. Dražbe. N. Zemljiška knjiga ter uradno vknjiževanje in soglasje s katastrom. O. Kazenske stvari. P. Konkurz, konkurzu komisarijat. Q. Pravno-pomočno občevanje z inozemstvom, z deželami ogerske krone ter z Bosno in Hercegovino. R. Načelniške in gospodarske reči okrajnih sodišč. S. Ujetnišnica in ustanovila, kako skrbeti za delo kaznjencem. T. Obdobni službeni izkazi, vloge in poročila okrajnih sodišč, ter kako in kedaj jih je predlagati višjemu oblastvu. Abecedno kazalo. Dodatki.

Pisatelj, c. kr. deželnega sodišča svetnik v Pragi, hotel je, kakor kaže pregled sam, s to knjigo dati navod, kako je ravnati, da se vzdržujeta red in točnost po okrajnih sodiščih. Zbrana so v njej vsa ustanovila, kar jih zakoni in naredbe pišejo o manipulaciji in administraciji po okrajnih sodiščih. Ker so razvrščena po predmetu, lahko je mahoma najti dotično ustanovilo v knjigi ali pa tudi v zakonikih in drugih propisnih zbirkah, ker je vselej povedano, kod se nahajajo. Nadalje pa je tudi nauk v nekem oziru popoln za vsak predmet, ker je naštetu vse, kar se je glede njega ustanovilo z občnimi zakonitimi propisi in naredbami pravosodnega ministerstva. Knjiga ta, ki je v prvem natisu iz leta

1881. že zdavnaj pošla, vredna je tudi v drugi, pomnoženi in sedanji praksi priličeni, izdavi vsega priporočila kot zanesljiv kažipot načelnikom okrajnih sodišč, pomočnim sodnikom in pisarniškim uradnikom zlasti v manipulaciji in administraciji sodiški.

— *Die Ergebnisse der Civilrechtspflege in den im Reichsrathe vertretenen Königreichen und Ländern im J. 1885.* Bearbeitet von dem Bureau der k. k. statistischen Centralcommission unter Mitwirkung des k. k. Justizministeriums. Wien 1889. Carl Gerold's Sohn.

Kakor so prejšnja leta zvezki „avstrijske statistike“, in sicer zvezek VI., XI. in XV. podali statistični pregled pravosodja za leta 1882., 1883. in 1884., tako je zvezek XIX. odmenjen statistiki pravosodja za leto 1885. Do sedaj je pred kratkim izšel prvi snopič z gori navedenim naslovom ter v veliki obliki obsega uvod (str. I.—XXI.), potem preglednice: Razdelba, prostranost in naseljenost sodnih okolišev (str. 3.), — civilno pravosodje prvih instanc: deželnih, okrožnih in trgovskih sodišč (str. 8.), okrajnih sodišč (str. 14.), posledki malotnega postopanja (str. 52.), posledki opominalnega postopanja (str. 88.), — civilno pravosodje višjih deželnih sodišč (str. 105), — civilno pravosodje najvišjega sodišča (str. 106. V dodatku (str. 108.—120) so na pregled ločitve zakona, razdružbe zakona in izrecila o neveljavnosti zakonov. Ta snopič stoji 2 gld. 20 kr. Drugi snopič, ki skoro izide, obsegal bode „posledke konkurznega postopanja v l. 1885.“ ter stal 1 gld. 40 kr.

Drobne vesti.

(Kronika društva „Pravnika“ v Ljubljani.) V tem kratkem času, kar društvo živi, bilo je odboru najprvo skrbeti, da se uredé najpotrebnejše in najnujnejše društvene reči. Večji del tega je uže tudi dovršen. Za društveno sobo ali čitalnico ni se moglo dosedaj ukreniti še nič stalnega. Za knjižnico pa so se uže j-le naročati knjige, ki se bodo potem objavile v društvenem glasilu, da jih mogó iskati na posodbo p. n. društveniki po smislu knjižničnega reda. V kratkem se tudi skliče prvi društveni shod, čegar dnevni red se preje objavi po smislu društvenih pravil. Kak nov društvenik še vedno pristopi in tudi se še oglašajo novi naročniki društvenega lista. Zato je bilo treba, da se je preskrbel drugi natis prve letošnje številke. Vender je treba društvu še več gmotnih pripomočkov, da se stvar njegova bolje podpre v večjo splošno korist. Odbor se obrne torej te dni še do jednega ali drugega, s posebnim pozivom, da naj se vpiše v društvo „Pravnik“. V tem smislu se priporoča tudi zlasti sedanjim p. n. društvenikom v to, da delujejo za pomnožitev sodruštvenikov. V obče obdajajo društvo tiste mnoge simpatije, katerih je bilo po pravici pričakovati za njegovo dobro stvar. Izmed pravnških društev, s katerimi je društvo „Pravnik“ stopilo v zvezo, odlikujejo se seveda najbolj z moralno podporo bližnja slovanska društva, ki so na pisma našega društva odgovorila prav izpodbudljivo in laskavo in so nekoliko tudi doposlala svojih publikacij. Nekatera glasila pravniška so tudi že sedaj opozarjala svoje kroge na naše društvo